

Ա. Ի. ՄԻՆԱՍՅԱՆ

ԱՅԳԵԳՈՐԾՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԳԻՆԵԳՈՐԾՈՒԹՅԱՆ ԲՆԱԳԱՎԱՌՈՒՄ
 ԿԱՏԱՐԱՄ ԳԻՏԱՀԵՏԱԶՈՏՈՍԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ ՈՐՈՇ
 ԱՐԳՈՒՆՔՆԵՐԻ ԵՎ ՀԵՏԱԳԱ ԽՆԴԻՐՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

Սովետական Միության Կոմունիստական պարտիայի XX համագումարը, ամփոփելով տնտեսական և կուլտուրական շինարարության բնագավառում սովետական ժողովրդի ձեռք բերած վիթխարի հաջողությունները, մշակեց կոմունիզմի ուղիով մեր երկրի հետագա առաջընթացի ծրագիրը: ՍՍՄԻ-ի ժողովրդական տնտեսության զարգացման վեցերորդ հնգամյակի դիրեկտիվներում Համագումարը խոշոր միջոցառումներ է նախագծել նաև գյուղատնտեսության հետագա զարգացման վերաբերյալ: Հացահատիկի համախառն բերքը 1960 թվականին պետք է հասցվի մինչև 180 միլիոն տոննայի (11 միլիարդ փթի): Խոշոր չափով ավելացվելու է տեխնիկական կուլտուրաների, կարտոֆիլի, բանջարեղենի և անասնապահական մթերքների համախառն արտադրանքը: Դիրեկտիվներում միաժամանակ ծրագրված է պտուղների, հատապտուղների և խաղողի արտադրությունը հինգերորդ հնգամյակի համեմատությունում ավելացնել առնվազն 1,5—2 անգամ, ընդլայնել պտղատու և խաղողի տնկարանների ցանցը և այդտեղ սպահովել պտղատու ծառերի և խաղողի լավագույն սորտերի տնկանյութի աճեցումը անհրաժեշտ չափով:

Այդեզործությունը, գինեգործությունը և պտղաբուծությունը վաղուց հանդիսանում են Հայկական ՍՍՄ-ի ժողովրդական տնտեսության եկամտարեր ճյուղերը և ունեն զարգացման մեծ հեռանկարներ: Այդ ի նկատի ունենալով, վեցերորդ հնգամյակի դիրեկտիվներում նախատեսված է ռեսպուբլիկայում խոշոր չափով զարգացնել այդեզործությունը, պտղաբուծությունը, իսկ գինիների արտադրությունը ավելացնել 1,4 անգամ: XX համագումարի դիրեկտիվների կատարումն ապահովելու համար, Հայաստանի Կոմ. պարտիայի XVIII համագումարի որոշմամբ

1956—60 թվականներին ընթացքում ռեսպուբլիկայում տնկվելու են 13 հազար հեկտար խաղողի և 11 հազար հեկտար պտղատու այգիներ:

Նախատեսված է 1960 թվականին բերքատվությունը մեկ հեկտարից հասցնել խաղողի այգիներին 75—80 ցենտների, իսկ պտղատու այգիներին՝ 60 ցենտների. խաղողի և պտղատու այգիների սահմանված բերքատվությունն ապահովելու համար հատուկ ուշադրություն է դարձվելու այգիներին նոսրություն վերացման, ամեն տարի այգիները խորը և համառարած փորելու, սիսեմատիկ կերպով քաղհանելու, փխրեցնելու, ռոտեցնելու, պարարտացնելու, ժամանակին հիվանդությունների և վնասատուների դեմ պայքարելու, թմրային այգիները աստիճանաբար շաքային այգիների վերածելու և միջշաքային տարածությունների մշակությունը մեքենայացնելու և, ընդհանրապես, այգիների մշակության նկատմամբ պարտադիր ագրոմիջոցառումների կոմպլեքսը լրիվ ու ժամանակին կատարելու վրա: Այգեգործությունը մեղ մոտ պետք է զարգանա ոչ միայն իր հին բաղադրում — Արարատյան գոգհովտում, այլև նախալեռնային և, մասնավորապես, ռեսպուբլիկայի հյուսիս-արևելյան շրջաններում, որոնք պետք է հանդիսանան արդյունաբերական այգեգործության զարգացման երկրորդ բաղան:

Վերին առաջագրված խնդիրների կատարման համար ռեսպուբլիկայում կան բոլոր պայմանները:

Տարբեր ունեւորներ և զբաղմունքներ համապատասխան հողակլիմայական պայմանների բազմազանություն շնորհիվ, միանգամայն հնարավոր է մշակել տնտեսապես արժեքավոր տարբեր հատկություններով օժտված ինչպես սեղանի, այնպես էլ գինու խաղողի դանազան սորտեր:

Արարատյան գոգհովտում դարեր շարունակ մշակվող խաղողի այգիների մասսիվները, բարձրորակ սեղանի խաղող տալու հետ միասին, հիմնականում հանդիսանում են հանրահայտ թունդ, կիսաքաղցր և քաղցր (Մազերա, Խերես, Պորտվեյն, Մուսկատ) գինիների և լավագույն կոնյակների արտադրության բազա: Նախալեռնային և մասնավորապես հյուսիս-արևելյան շրջաններում ստեղծվող այգեգործության նոր բաղան պետք է ծառայի սեղանի թեթև և շամպայն գինիների արտադրությունը ընդլայնելու գործին:

Սովետական Միության գինեգործության արդյունաբերության ռազմա-տնտեսական ցանկում ճիշտ կերպով որոշված է մեր ռես-

պուրիկայի գինեգործությունն զարգացման ուղղութիւնը: Համաձայն այդ ուսյունացման՝ մեզ մոտ առաջիկայում պետք է զարգանա հատկապես քաղցր, կիսաքաղցր և շամպայն գինիներին ու կոնյակի արտադրութիւնը:

Ունեցած բնական բազմազան պայմաններին համապատասխան, ներկայումս ընդլայնւում և վեցերորդ հնգամյակի ընթացքում ընդգրկելով նորանոր շրջաններ, Ռեսպուբլիկայում է՛լ ավելի է զարգանալու գիֆերենցւած գինեգործութիւնն արդունաբերութիւնը: Հազարամյակների պատմութիւնն ընթացքում, որպիսին ունի խաղողի մշակութիւնը Հայաստանի երկրագործութիւնն կուլտուրայում, ժողովրդական սելեկցիայի միջոցով ստեղծվել են խաղողի բազմաթիւ բարձրորակ սորտեր:

Սաղողի տեղական սորտերի այդ հարուստ ֆոնդի, ինչպես նաև դրանց բերած և գիտութիւնն աշխատողների նոր ստեղծած լավորակ սորտերի ռացիոնալ և նպատակադիր օգտագործումը, օրըստօրե զարգացող գինեգործութիւնն արդունաբերութիւնը հումքով ապահովելը և բարձրորակ գինիների ու կոնյակի ստեղծումը հանդիսանում են գիտութիւնն և արտադրութիւնն աշխատողների պատվաւոր խնդիրը: Վերը նշված առաջադրանքներից էլ բխել են այն հարցերը, որոնք դրւած են եղել Այգեգործութիւնն և գինեգործութիւնն ինստիտուտի գիտական աշխատողների առաջ և այդ ուղղութիւնում էլ վերջին տարիներում տարվել են գիտահետազոտական աշխատանքները:

Այդ հարցերն են.

1. Սաղողի բարձր բերքատու և տնտեսական արժեքաւոր հատկութիւններով օժտված նոր սորտերի ստեղծումը և հին սորտերի որակի լավացումը, այսինքն՝ սեղանի խաղողի այնպիսի սորտերի ստեղծումը, որոնք հասունանում են տարբեր ժամանակներում և վտնագրունակ են. գինու խաղողի այնպիսի սորտերի ստեղծումը, որոնք օժտված լինեն բարձր թթվութիւնն և շաքարի պարունակութիւնով, որպիսին բխում է մեր գինեգործութիւնն պահանջներից:

2. Զրոյի և անջրդի տարբեր հողային և կլիմայական պայմաններում այգեգործութիւնն զարգացման և աչիւններից բարձր բերք ստանալու ագրոտեխնիկական կոմպլեքս միջոցառումների մշակումը:

3. Բարձրորակ գինիների և կոնյակի ստացման նոր տեխնո-

լողիական էֆեկտիվ մեթոդների մշակումը և գինեգործության համար հումքային նոր ուսյունների հայտարարումը,

Նշված հարցերի լուծման քնադավառում Այգեգինեգործական ինստիտուտի գիտական աշխատողների կոլեկտիվը վերջին տարիներում հասել է որոշակի արդյունքների: Կիրառելով Միշուրինյան ագրոբիոլոգիայի գիտահետազոտական աշխատանքի մեթոդները, այժմ ստեղծված և արտադրության մեջ ներգրվում են ինը նոր, բարձր բերք տվող և տնտեսական արժեքավոր հատկություններով օժտված՝ խաղողի սորտեր: Այդ սորտերից հինգը՝ Արմենիա, Հրազդանի, Արագածի, Վարդենի և Տոկուն հանդիսանում են սեզանի խաղողի, իսկ չորսը՝ Հաղիսի, Ներկենի, Գառուռ և Նայիրի — գինու սորտեր: Բացի նշված սորտերից, լրացուցիչ ուսումնասիրության համար առանձնացված են գինու և սեզանի խաղողի 100-ից ավելի էլիտային սերմնարույսեր, որոնցից 24-ը հաշվվում են գերվաղահաս և վաղահաս սորտերի թեկնածուներ:

Ռեսպուբլիկայի տարբեր վայրերում կատարված սեփեկցիոն աշխատանքներով քաղահայտված է լեռնային որոշ շրջաններում խաղողի մշակության հնարավորությունը: Լեռնինականի սարահարթում խաղողի մշակության գծով կատարած առաջին փորձնական աշխատանքները տվել են դրական արդյունքներ. դրա շնորհիվ ներկայումս գերեկտիվ օրգանների որոշմամբ Լեռնինականում հիմնված է փորձահենակետ, որտեղ տարվում են ուսումնասիրություններ խաղողի ցրտադիմացկուն սորտեր ստանալու նպատակով: Փարաքարի էքսպերիմենտալ բազայում հիմնադրված է խաղողի 350-ից ավելի սորտերի կոլեկցիա: Այդ կոլեկցիայի 24⁰/₀ հանդիսանում են տեղական, 66⁰/₀ ներմուծած և 10⁰/₀ սեփեկցիոն նոր սորտերն ու կոնսերր: Կոլեկցիայի այդ ֆոնդի ուսումնասիրությունը, որպիսին կատարվում է ներկայումս, հնարավորություն կտա առաջիկայում առանձնացնելու լավագույն սորտեր արտադրության մեջ ներգնելու համար: Մեծ ուշադրություն է դարձվում խաղողի ցրտադիմացկուն սորտերի ստացման վրա: Բարձրորակ ցրտադիմացկուն սորտեր ունենալու ղեկավար, հնարավորություն կունենանք Արարատյան գոգհովտում խաղողը մշակել առանց ձմռանը թաղելու և այդ կուլտուրան բարձրացնելու լեռնային շրջանները:

Գիտահետազոտական ծավալուն աշխատանքներ են կատար-

վել հյուսիս-արևելյան (Նոյեմբերյանի, Իջևանի, Շամշադինի և Ալավերդու) ֆիլոքսերայով վարակված շրջաններում:

Այստեղ՝ ինստիտուտի Կոդրի փորձահենակետում և տարրեր հողակլիմայական պայմաններ ունեցող 12 կոլտնտեսություններում հիմնադրված փորձնական այգիներում, մի շարք տարիների ընթացքում, տարվել են ուսումնասիրություններ խաղողն անջրգի պայմաններում աճեցնելու, համեմատական ֆիլոքսերայինացիուն սորտերի հայտարարման, պատվաստակալի և պատվաստացուի ընտրության, վաղի ձևավորման, սննդառություն, ֆիլոքսերայի դեմ քիմիական մեթոդներով պայքարի միջոցառումներ մշակելու ուղղությամբ: Թվարկած աշխատանքների հետևանքով պարզվել են, որ նշված շրջաններում անջրգի պայմաններում միանգամայն հնարավոր է խաղողի մշակությունը: Անջրգի պայմաններում տնկած փորձնական այգիներից ագրոտեխնիկայի կոմպլեքսի լրիվ կիրառման միջոցով հեկտարից ստացվել է մինչև 250 ց բերք: Պարզվել է, որ Բերլանդիերի $\times$ Ռիպարիա 5 ԲԲ-ն և Բերլանդիերի $\times$ Ռուպեստրիս 420 Ա-ն հանդիսանում են լավագույն պատվաստակալները և որ տեղական սորտերից Ջրջուկը համեմատաբար շատ գիմացիուն է ֆիլոքսերային: Այդ փորձերից միաժամանակ պարզվել է, որ նշված պատվաստակալների վրա լավ աճում և հեկտարից 75—270 ց բերք են տալիս տեղական սորտերից Լավարին, Ջրջուկը, ներմուծված սորտերից՝ Ռքածիթելին, Ալիգոտեն, Կարերենեն, Պինո սևը, Պինո շարդոնեն: Ֆիլոքսերայի դեմ փորձարկած քիմիական պրեպարատներից դիքլորէթանը տվել է բարձր էֆեկտ. դրա 100 գ մեկ քառ. մետրի վրա տվել է ֆիլոքսերայի 95⁰/₀-ի մահացություն: Ներկայումս այդ ուղղությամբ արտադրական լայն փորձեր են կատարվում:

Հյուսիս-արևելյան շրջաններում կատարած աշխատանքների դրական արդյունքները ներկայացված են Գյուղատնտեսություն միևիստրությունը, որի համանությունամբ առաջարկված միջոցառումներից մեծ մասը ներկայումս հաջողությամբ կիրառվում է նշված շրջանների կոլտնտեսություններում:

Ինստիտուտն այգեգործության հիմնական բազայի՝ Արարատյան գոգհովտի մի շարք սովխոզներում, կոլտնտեսություններում և սեփական էքսպերիմենտալ բազաներում փորձնական գիտահետազոտական աշխատանքներ է կատարում խաղողի վաղի սննդառության և ռոտգաման ռեժիմի, ֆիտոտեխնիկայի, երիտասարդ

այգիները վաղ բերքի հասցնելու, հիվանդությունների և վնասատուների դեմ պայքարի ուսցիտնալ եղանակների մշակման, օրգանական պարարտանյութի ղեֆիցիտը լրացնելու նպատակով կոմպոստային պարարտանյութերի օգտագործման էֆեկտիվություն հարցերը պարզելու և առաջարային (ղեկրի) հողերի յուրացման ուղղությամբ, — այգիների մշակման ուսցիտնալ ազդեկումպլեքսը որոշելու համար:

Կատարած աշխատանքները տվել են իրենց առաջին դրական արդյունքները: Բաղրամյանի անվան սովխոզում վաղի ձեվալորման փորձերը ցույց տվին, որ շարային այգիներում բազմաթիւ հովհարային կանոնավոր ձևավորումը կիրառելուց մեծ էֆեկտ է ստացվում: Փորձնական 6,5 հեկտար չորս տարեկան այգու յուրաքանչյուր հեկտարից ստացվեց 193 ցննտներ բերք, կից ոչ փորձնական այգուց ստացված 70—80 ց դիմաց:

Ռքածիթելի և Բանանց սորտերի խաղողի երեք տարեկան փորձնական այգուց երկար էտ (վաղին 40—80 աչք) և բարձր ազդեկոն կիրառելու (հեկտարին 600 կգ սուպերֆոսֆատ, 300 կգ ազոտական հանքային պարարտանյութ տալու և միջշարքային տարածությունը 3—4 անգամ մշակելու) շնորհիվ հեկտարից ստացվեց 141 ց բերք:

Խաղողի շարային այգիների պարարտացման փորձերը ցույց տվեցին, որ մեծ քանակով և որակով բերք ստացվում է այն դեպքում, երբ այգիները պարարտացնում են օրգանահանքային պարարտանյութերի խառնուրդով և երբ այդ պարարտանյութերը տալիս են վաղի արմատներին ավելի մոտ, այսինքն՝ միջշարքային տարածությունում 30—40 սմ խորությամբ, գարնանը խոր վար կատարելիս:

Այժմ շատ սովխոզների շարային այգիներում կիրառվում է պարարտացման նման ձևը: Սակայն շատ հաճախ պրակտիկայում որեւէ պարարտանյութի պակասության հետեանքով խախտվում է պարարտանյութերի խառնուրդով պարարտացնելու վերոհիշյալ կարգը: Ուսումնասիրությունները ցույց են տվել, որ նման խախտումը բացասական ազդեցություն է թողնում բերքի որակի վրա:

Եթե այգին պարարտացնում ենք տարբեր հանքային և օրգանական պարարտանյութերի խառնուրդով, այս դեպքում ստացվում է քանակով ավելի և որակով բարձր բերք: Միմիայն մեկ տեսակ հանքային, ասենք ազոտական, պարարտանյութով

պարարտացնելիս, չնայած բարձրանում է բերքի քանակը, սակայն ընկնում է նրա որակը, նման բերքից պատրաստած գինին լինում է անկայուն և անորակ:

Փորձերով ապացուցված է, որ պարարտացման ամենալավ ձևը՝ դա օրգանաճանրային պարարտանյութերի խառնուրդը ալգինների գարնան խոր վարի միջոցով մտցնելու ձևն է, իսկ օրգանական պարարտանյութի բացակայության դեպքում՝ գոնե հանքային պարարտանյութերի խառնուրդով (NPK) պարարտացնելը:

Սադողի վազի օրգիում հիվանդության դեմ պայքարի համար, նախկինում աղացած ծծմբի օգտագործման փոխարեն, ինստիտուտը, փորձնական աշխատանքներից ելնելով, արտագրությանն է առաջարկել օգտագործել կոլոիդ ծծումբը, որը տնտեսապես ավելի ձեռնառու է և տալիս է ավելի լավ էֆեկտ:

Ոռոգման ռեժիմի հարցերի ուսումնասիրությունը ցույց տվեց, որ այգիների ոռոգման էֆեկտիվ եղանակը դա միջշարքային տարածությունում տրակտորաքարշ ունիվերսալ BYM-60 մեքենայով բացած 2 ակոսով ոռոգման եղանակն է:

Փարաքարի առապարային հողերում ինստիտուտը մի շարք տարիներ է ինչ կատարում է փորձնական աշխատանքներ: Այստեղ դրված փորձերի նպատակը առապարային հողերում այգիների հիմնադրման հետ կապված մի շարք հարցերի լուծումն է, ինչպիսիք են՝ այգիների տնկման համար հողի նախապատրաստման, հիմնաշրջման, այգետնկման և առաջին տարիների խնամքի, վազի ձևավորման, միջշարքային տարածության մշակման սխեմաների լուծումը և նրանց անտեսական հիմնավորումը: Այս հարցերի ուսումնասիրությունը շատ կարևոր նշանակություն ունի, քանի որ առաջիկայում այգեգործության զարգացումը մեծապես պետք է կատարվի Արզնի — Շամիրամի կառուցվող ջրանցքի տակ գտնվող առապարային հողերի յուրացման հաշվին:

Բիոքիմիայի լաբորատորիայի կատարած հետազոտական աշխատանքների շնորհիվ բացահայտված են վազի բիոքիմիական պրոցեսների և նրա ցրտադիմացկունության միջև եղած կապի մի շարք հարցեր: Այդ ուսումնասիրությունը հնարավորություն է տալիս բիոքիմիական առանձին ցուցանիշների որոշման միջոցով գաղափար կազմել խաղողի տեղական և ներմուծած զանազան սորտերի ցրտադիմացկունության աստիճանի մասին: Այս

լաբորատորիայում ներկայումս կատարվող ուսումնասիրում-
թյունների նպատակն է պարզելու ագրոտեխնիկական այս
կամ այն ձևոնարկման ազդեցությունը վազի բիոքիմիական
պրոցեսների, ինչպես և ցրտադիմացկունությունն առտիճանի
բարձրացման վրա: Այդ աշխատանքի զբաղման արդյունք-
ները մեզ հնարավորություն կտան ագրոտեխնիկական ձևոնար-
կումների միջոցով բարձրացնել խաղողի վազի ցրտադիմացկու-
նությունը:

Այժմ ինստիտուտի առաջնահերթ խնդիրը պետք է լինի
թվածս փորձնական աշխատանքների արդյունքները ի մի մտ-
փոփել, մշակել Արարատյան գոգհովտում կենտրոնացած այ-
գիների համար ուսցիտնալ կոմպլեքս ագրոտեխնիկական մի-
ջոցառումներ, այն ներդնել արտադրության մեջ, որի կի-
րառումը կապահովի բարձր բերքի ստացումը, միաժամանակ
պետք է ամփոփել նախկինում կատարած որոշ աշխատանքները
և լրացուցիչ գիտա-կազմակերպչական աշխատանքներ կազմա-
կերպել կոլտնտեսությունների հին թմբային այգիները այս կամ
այն ձևով շարայինի վերածելու համար, զբաղմ մշակությունը մե-
քենայացնելու նպատակով:

Գիտահետազոտական որոշակի աշխատանքներ են կատար-
ված գինեգործություն և կոնյակի արդյունաբերություն ընա-
ղավառում:

Ինստիտուտը մշակել և արտադրությանն է հանձնել «Ոս-
կեհատ» և «Սեմիլիոն» լիքորային ու «Արևիկ» գեներտային գի-
նիների ստացման տեխնոլոգիան: Փորձնական աշխատանքներ-
բով ապացուցված է Ազիդրեկովի շրջանում տարածված խաղողի
Արևի սորտից «Կարմիր շամպայն» գինու և հյուսիս-արևե-
լյան շրջաններում տարածված Լալվարի սորտից բարձրորակ
«Շամպայն» գինու ստացման հնարավորությունը: Այժմ մշակ-
վում է «Սեքես» և «Մադերա» գինիների կարճ ժամկետում ար-
տադրելու տեխնոլոգիան: Փորձարկվում է «Կահոր» գինու ստաց-
ման նոր տեխնոլոգիան, ինչպես նաև մշակվում են մարկային
գինիների հասունացման ժամկետների կրճատման մեթոդները:
Լաբորատոր պայմաններում ուսումնասիրվում են գինու թթվու-
թյան անկման պատճառները և մշակվում են զբաղմ որոշման
մեթոդները:

Արտադրության պայմաններում գինու պղտորման պատ-

ճառներին ուսումնասիրության հետեանքով առաջարկներ են ներկայացված Պարենային արդյունաբերության միջխտությանը, գինիները պարզեցնելու և նրանց կաշտնությունը բարձրացնելու համար իրեն սոսնձանյութ կիրառել նուսնուսի գիտառմիտը:

Կոնյակի հնացման պրոցեսների ուսումնասիրությունը հնարավորություն տվեց մշակելու կոնյակի սպիրտի կորուստների իջեցման միջոցառումներ, որոնք այժմ հիմնականում կիրառվում են արտադրության մեջ: Այս աշխատանքի կարևորությունը պատկերացնելու համար բալական է նշել, որ կոնյակի սպիրտի կորուստների յուրաքանչյուր 0,1⁰/₀ Միության կոնյակի գործարանների համար կազմում է տարեկան 3,5 միլիոն ռուբլի: Փորձական աշխատանքների տվյալների հիման վրա արտադրությանն է առաջարկված կոնյակի սպիրտի որակի բարձրացման նոր եղանակ՝ գինու թորման ժամանակ նրա մեջ շաքարասնկերի մնացորդի քանակը բարձրացնելու միջոցով:

Արտադրության պայմաններում փորձարկվում է ինստիտուտի առաջարկած նոր մեթոդը, որի կիրառումը հնարավորություն կտա կոնյակի սպիրտը կոնյակ դարձնելու ժամկետը կրճատել 2—3 անգամ: Այս ձեռնարկումը, որը չի կատարվում որակի իջեցման հաշվին, նույնպես կնպաստի կորուստների քանակի կրճատմանը և արտադրության ինքնարժեքի իջեցմանը:

Ներկայումս շարունակվում են գիտահետազոտական աշխատանքները վերը մատնանշված հարցերի լուծման ուղղությամբ: Այդ նպատակով Արարատյան գոգհովտի և Նյուսիս-արևելյան շրջանների կոլտնտեսություններում, սովխոզներում գինեգործարաններում, ինչպես նաև սեփական փորձահենակետերում հիմնադրված են մի շարք փորձեր: Ագրոտեխնիկայի գծով գրված փորձերում հիմնական ուշադրությունը դարձվում է ալկոլիսի կարևոր հարցերի ուսումնասիրման վրա, ինչպիսիք են՝ հողի նախապատրաստումը ալկոլիների տնկման համար, նոր տնկած ալկոլիների խնամքի ռացիոնալ եղանակի ընտրությունը, երիտասարդ ալկոլիների բերքի բերելու ժամկետի կրճատման միջոցառումները, խաղողի վաղի սնման մակերեսի, բեռնամուծության կանոնավորման և ձևավորման ընտրության խնդիրները, վաղի սնման զոդաների և պարարտանյութերի համատեղ օգտագործման էֆեկտիվության որոշումը, ռոզման տեխնիկայի և ռեժիմի կարգավորումը, հողի միկրոֆլորայի գերը պարարտանյութերի էֆեկտիվության և հողի բերրիության բարձրացման

գործում, այգիները միջնաբային տարածությունների մշակման եղանակը, փաստառուների և հիվանդությունների դեմ պայքարի ուսուցումը միջոցառումների մշակումը և այլն: Այս հարցերի ուսուցումսիրությունը հնարավորություն կտա ստեղծելու այգիները բերքատվության բարձրացման ուսուցումը եղանակներ:

Խաղողի սելեկցիայի գծով տարվող աշխատանքները հիմնականում կենտրոնացված են ունեցած լատիսկի սերմնարույաների, կոնների և կոնկցիայի մեջ ընդգրկված սորտերի ուսուցումսիրության վրա: Նպատակադիր աշխատանքներ են կատարվում բարձրարժեք հատկություններով օժտված խաղողի նոր սորտերի, այգի թվում նաև ցրտադիմացկուն սորտերի ստեղծման համար:

Գինեգործության և կոնյակի արտադրության հարցերով զբաղվող գիտական աշխատողները հատուկ ուշադրություն են դարձնում արտադրության պրոցեսում գոյություն ունեցող կորուստների դեմ պայքարի միջոցառումների մշակման, տարբեր տեսակների գինիների և կոնյակի արտադրման նոր տեխնոլոգիական մեթոդների սահմանման վրա:

Սակայն պետք է նշել, որ ինստիտուտի մինչև հիմա կատարած գիտահետազոտական աշխատանքները չեն կարող բավարարել խոշոր տեմպերով զարգացող արտադրության պահանջներին:

Այգեգործության և գինեգործության բնագավառում մեր ինստիտուտի, ինչպես նաև գյուղատնտեսության մյուս ճյուղերի գծով աշխատող գիտահետազոտական հիմնարկների, թերությունները — ինչպես այգ մասին միանգամայն ճիշտ կերպով մատնանշված են ՍՄԿՊ Կենտկոմի և ՍՍԽՄ Մինիստրների Սովետի 1956 թ. փետրվարի 14-ի «Գյուղատնտեսական գիտահետազոտական հիմնարկների աշխատանքների բարելավման միջոցառումների մասին» որոշման մեջ — կայանում են նրանում, որ մենք չենք զբաղվում գյուղատնտեսության էկոնոմիկայի, արտադրության կազմակերպման, աշխատանքի արտադրողականության բարձրացման, գյուղատնտեսական աշխատանքների մեքենայացման հարցերով:

Անբավարար կերպով են մշակվում այնպիսի կոմպլեքս միջոցառումներ, որոնք կկարողանային նպաստել գյուղատնտեսության ճիշտ վարելուն և ըստ յուրաքանչյուր հողակլիմայական գոտու գյուղատնտեսական արտադրանքի անընդատ ավելացմանը:

Գեոևս անբավարար է գիտական աշխատողներին կապը կոլտնտեսությունների, մեքենատրակտորային կայանների, սովխոզների և գինեգործարանների հետ. քիչ է օգնություն ցույց տրվում պրակտիկ աշխատողներին՝ արտադրության բարձրացման միջոցառումների մշակման, առաջավոր կոլտնտեսությունների, ՄՏ կայանների, սովխոզների, գինեգործարանների նվաճումների և արտադրության առաջավորների փորձերի ուսումնասիրության գիտական ընդհանրացման, պրոպագանդան և արտադրության մեջ դրանք ներդրելու գործում:

Գիտության և արտադրության աշխատողների միջև անբավարար կապի հետեանքով կոլտնտեսային և սովխոզային արտադրության մեջ դանդաղ են արմատավորվում գիտության նվաճումները: Գյուղատնտեսության որևէ ճյուղի զարգացման նկատմամբ արված գիտական առաջարկները շատ հաճախ չեն զուգակցվում տվյալ շրջանում կամ կոլտնտեսությունում այլ ճյուղերի զարգացման հարցերի հետ: Առանձին գիտաշխատողներ աշխատելով գիտահետազոտական հնացած մեթոդներով, չեն տալիս արտադրությանը պիտանի, գործին նպաստող աշխատանքներ:

Նախկին Այգեգինեգործության և պտղարուծական ինստիտուտների բազայի վրա այժմ կազմակերպված և ՀՍՍՌ Գյուղատնտեսությունների մինիստրությունում տնօրինվող չանձնված Այգեգործական-գինեգործական և պտղարուծական գիտահետազոտական ինստիտուտը, վերակառուցելով իր աշխատանքները, կոնկրետ միջոցառումներ է ձեռնարկել թվարկած թերությունները վերացնելու և գիտահետազոտական աշխատանքները ՍՄԿՊ Կենտկոմի և ՍՍՌՄ Մինիստրներին Սովետի 1956 թ. փետրվարի 14-ի որոշման պահանջներին համապատասխան կատարելու համար: